

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 06.05.1997, sp. zn. 2 Cdon 1198/96, ECLI:CZ:NS:1997:2.CDON.1198.1996.1

Číslo: 13/1998

Právní věta:

Ve smyslu ustanovení § 310 o. s. ř. nejsou soudním výkonem rozhodnutí příkázáním pohledávky z účtu u peněžního ústavu postiženy finanční prostředky uložené na účet peněžního ústavu (banky), o nichž právní předpisy stanoví, že mohou být použity jen k určitému účelu (např. dotace ze státního rozpočtu republiky), ledaže by byla vymáhána pohledávka, k jejíž úhradě mají být (v souladu se svým účelovým určením) použity.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 06.05.1997

Spisová značka: 2 Cdon 1198/96

Číslo rozhodnutí: 13

Číslo sešitu: 2

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Výkon rozhodnutí

Předpisy: § 310 zákona č. 99/1963 Sb.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Okresní soud ve Vsetíně, usnesením z 13. 11. 1995, č.j. E 1122/95-3, nařídil podle vykonatelného směnečného platebního rozkazu Krajského obchodního soudu v Ostravě z 11. 5. 1995, č.j. 2 Sm 68/95-12, k uspokojení pohledávky oprávněného ve výši 515 950,50 Kč s 6% úrokem od 22. 9. 1994 do 17. 8. 1995 ve výši 29 599 a 1719 Kč, nákladů předcházejícího řízení ve výši 26 008 Kč a nákladů výkonu rozhodnutí ve výši 13 000 Kč soudní výkon rozhodnutí příkázáním pohledávky z účtu povinného č. 1511419/5100, případně z jeho dalšího účtu u I. ve V.

Povinný poté namítal, že banka zablokovala na základě nařízeného výkonu rozhodnutí jeho účet č. 3683046/5100, na který „jsou směřovány dotace na teplo poskytované Finančním úřadem ve V. a nájmy zaměstnanců podniku Z. ve V. Z tohoto účtu je pak hrazen provoz spojený s bytovým hospodářstvím povinného.“ Povinný navrhl, aby výkon rozhodnutí příkázáním pohledávky z účtu č. 3683046/5100 byl prohlášen za nepřipustný.

Okresní soud ve Vsetíně usnesením z 29. 11. 1995, č.j. E 1122/95-14, prohlásil výkon rozhodnutí nařízený usnesením ze dne 13. 11. 1995, č.j. E 1122/95-3, „ve vztahu k účtu povinného č.

3683046/5100 vedeného u I. ve V.“ za nepřipustný a rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení. Dospěl k závěru, že výkon rozhodnutí postižením pohledávky z účtu č. 3683046/5100 je nepřipustný, neboť na tomto účtu jsou „uloženy finanční prostředky ze státní dotace a finanční prostředky zaměstnanců Z. ve V., které se ukládají za nájem podnikových bytů“. Podle názoru soudu prvního stupně „nejde o prostředky povinného, ze kterých by bylo možné pohledávku uspokojovat“.

K odvolání oprávněného Krajský soud v Ostravě usnesením ze dne 29. 3. 1996, č.j. 10 Co 53/96-21, usnesení soudu prvního stupně změnil tak, že zamítl návrh povinného, aby výkon rozhodnutí, nařízený usnesením Okresního soudu ve Vsetíně z 13. 11. 1995, č.j. E 1122/95-3, byl „ve vztahu k účtu povinného č. 3683046/5100 vedeného u I. ve V. prohlášen za nepřipustný“; současně rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení před soudem prvního stupně a že povinný je povinen zaplatit oprávněnému na nákladech odvolacího řízení 1340 Kč. Podle odvolacího soudu je třeba při řešení otázky, zda „lze u účtu u peněžního ústavu nařídit výkon rozhodnutí“, vycházet z ustanovení § 303 a § 317 o. s. ř., které „taxativně a kogentním způsobem stanoví, ve kterých případech nelze výkon rozhodnutí nařídit, přičemž jde o ty případy, jestliže jde o vklady na vkladních knížkách, náhrady, kterých má být použito k novému vybudování nebo k opravě budovy, peněžité dávky sociální péče a prostředky na účtu, které výslovným prohlášením povinného jsou určeny pro výplatu mezd jeho zaměstnanců pro výplatní období nejbližší dni, kdy peněžnímu ústavu bylo doručeno nařízení výkonu rozhodnutí“. Protože v posuzované věci o žádný takový případ nejde a protože „nelze výše uvedená zákonná ustanovení vykládat extenzivním způsobem“, není důvodný návrh na prohlášení nařízeného výkonu rozhodnutí za nepřipustný.

V dovolání povinný namítá, že usnesení odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci. Podle názoru povinného z „§ 303 a celého ustanovení občanského soudního řádu“ vyplývá, že k výkonu rozhodnutí příkázáním pohledávky může být použit jen účet „výlučně vedený s penězi povinného“. V posuzovaném případě povinný sice zřídil účet č. 3683046/5100 „na své jméno“, ale „pro finanční prostředky, které nejsou jeho vlastnictvím – státní dotace na teplo a prostředky občanů na úhradu nákladů bydlení“; tyto finanční prostředky nemohou být použity „jinak než na úhradu, ke které byly určeny“. Povinný navrhl, aby dovolací soud usnesení odvolacího soudu zrušil.

Oprávněný navrhl, aby dovolací soud dovolání zamítl. Uvedl, že ustanovení § 317 o. s. ř. „vylučuje výkon rozhodnutí jen ve stanovených případech, pod něž peníze z eventuálních dotací nelze zařadit“. Názor povinného, že prostředky uložené na účtu č. 3683046/5100 nejsou jeho vlastnictvím, považuje za mylný, neboť dotace přecházejí do vlastnictví dotovaného, který je ovšem povinen je účelově využít a řádně vyúčtovat. Povinný má možnost vymáhanou pohledávku zaplatit a požádat o zastavení výkonu rozhodnutí; tím dostatečně zajistí, aby prostředky z dotace byly použity ke stanovenému účelu.

Nejvyšší soud zrušil usnesení odvolacího soudu a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

Nařídí-li soud výkon rozhodnutí příkázáním pohledávky z účtu povinného u peněžního ústavu (banky), vztahoval se podle právní úpravy platné do 31. 12. 1995 nařízený výkon rozhodnutí až do výše vymáhané pohledávky s jejím příslušenstvím na finanční prostředky, které byly na účtu v době, kdy peněžnímu ústavu (bance) bylo doručeno usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí, jakož i na finanční prostředky, které došly na účet po nařízení výkonu rozhodnutí, nejpozději však do dne, v němž peněžnímu ústavu (bance) vznikla povinnost vyplatit pohledávku z účtu povinného, neboť mu bylo doručeno vyrozumění, že usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí nabylo právní moci (srov. § 305, § 307 a § 309 o. s. ř. ve znění účinném do 31. 12. 1995). Podle nyní (tj. od 1. 1. 1996) platné právní úpravy se nařízený výkon rozhodnutí vztahuje nejen na finanční prostředky, které byly na

úctu v době, kdy peněžnímu ústavu (bance) bylo doručeno usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí, ale i na finanční prostředky, které dojdou na účet povinného po této době, nejdéle však do šesti měsíců ode dne, kdy byl peněžní ústav (banka) vyzooměn o právní moci nařízení výkonu rozhodnutí (§ 309 odst. 1 o. s. ř.).

Na účet povinného u peněžního ústavu (banky;) mohou být v rozhodné době (tj. v době, po níž se nařízený výkon rozhodnutí vztahuje na finanční prostředky na účtě povinného) uloženy i takové finanční prostředky, o nichž právní předpisy stanoví, že mohou být použity jen k určitému účelu. Uložením těchto prostředků na účet u peněžního ústavu (banky) se na jejich povaze (na jejich účelovém určení) nic nemění. Podle ustanovení § 310 o. s. ř. předpisy vylučující nebo omezující použití pohledávek právnických osob z účtu u peněžního ústavu (banky) k jinému než stanovenému účelu nejsou dotčeny ustanovením o přikázání pohledávky z účtu u peněžního ústavu (banky); totéž analogicky platí, jde-li o pohledávky fyzických osob. Znamená to, že finanční prostředky uloženy na účet u peněžního ústavu (banky), o nichž právní předpisy stanoví, že mohou být použity jen k určitému účelu, nejsou nařízením výkonu rozhodnutí přikázáním pohledávky z tohoto účtu postiženy (a nemohou tedy sloužit k uspokojení oprávněného), ledaže by byla vymáhána pohledávka, k jejíž úhradě mají být (v souladu se svým účelovým určením) použity. Zákon zde sleduje záměr, aby bylo zajištěno, že prostředky, které mají být použity ke stanovenému účelu, naplní své určení nejen v době, kdy povinnému na ně vznikl nárok (pohledávka), ale i poté, co mu byly vyplaceny, popřípadě poté, co byly uloženy na jeho účet u peněžního ústavu (banky) a co byl nařízen výkon rozhodnutí přikázáním pohledávky z tohoto účtu povinného.

Tím, zda na účtu povinného jsou uloženy finanční prostředky, které nemohou být výkonem rozhodnutí přikázáním pohledávky z účtu povinného u peněžního ústavu (banky) postiženy, se soud při rozhodování o nařízení výkonu rozhodnutí nezabývá, neboť v tomto stadiu vykonávacího řízení nemůže zkoumat, jaké prostředky byly na účet uloženy. Jestliže však finanční prostředky, které nejsou postižitelné výkonem rozhodnutí přikázáním pohledávky z účtu povinného u peněžního ústavu (banky), by měly být použity k uspokojení oprávněného, jde o důvod, pro který rozhodnutí nelze zcela nebo zčásti vykonat a pro který je tedy třeba výkon rozhodnutí zcela nebo zčásti (v závislosti na tom, v jakém rozsahu tvoří pohledávku na účtu povinného) prohlásit za nepřijatelný a zastavit (§ 268 odst. 1 písm. h/, § 268 odst. 3 o. s. ř.).

V posuzovaném případě – jak bylo soudy zjištěno – byly na účtě povinného č. 3683046/5100 vedeném u I. ve V, a. s., uloženy rovněž finanční prostředky, které byly povinnému poskytnuty ve smyslu nařízení vlády č. 251/1994 Sb. jako dotace ze státního rozpočtu republiky na tepelnou energii.

Ve smyslu ustanovení § 310 o. s. ř. nejsou výkonem rozhodnutí přikázáním pohledávky z účtu u peněžního ústavu (banky) postiženy jen finanční prostředky, které byly na účet uloženy jako výnos z účelově určených pohledávek, o nichž občanský soudní řád *) výslovně stanoví, že zcela nebo z části nepodléhají výkonu rozhodnutí (srov. § 317 odst. 1 a 2 a § 319 o. s. ř.), a finanční prostředky účelově určené podle ustanovení § 317 odst. 3 o. s. ř., ale i finanční prostředky, o nichž zvláštní zákony nebo jiné obecně závazné právní předpisy stanoví, že mohou být použity jen na určené účely.

Dotace ze státního rozpočtu republiky mohou být použity jen na určené účely a podléhají ročnímu zúčtování se státním rozpočtem republiky (srov. § 5 odst. 2, větu druhou, zákona č. 576/1990 Sb., o pravidlech hospodaření s rozpočtovými prostředky České republiky a obcí v České republice / rozpočtová pravidla republiky/, ve znění pozdějších předpisů). Finanční prostředky získané povinným jako dotace ze státního rozpočtu republiky a uloženy na jeho účet č. 3683046/5100 vedený u I. ve V., a. s., tedy – i když jsou součástí majetku povinného – nemohou být použity k jinému než stanovenému účelu. Neodpovídá-li jejich použití na úhradu pohledávky oprávněného jejich účelovému určení (jak se alespoň podává z obsahu spisu), je tu důvod, aby výkon rozhodnutí v rozsahu, v jakém by měly být pohledávky postiženy, byl prohlášen za nepřijatelný a zastaven (§ 268 odst. 1 písm. h/, § 268 odst. 3

o. s. ř.).

Jinak je tomu u finančních prostředků, které na účet povinného došly jako platby nájemného a jako úhrady za plnění poskytovaná s užíváním bytu nebo jako záloha na tyto úhrady.

Názor dovolatele, že tyto prostředky jsou ve vlastnictví nájemců bytů a že na jeho účtě jsou jen uloženy „na úhradu nákladů jejich bydlení“, není správný. Povinnost nájemců platit povinnému nájemné a úhradu za plnění poskytovaná s užíváním bytu (zálohu na ně) vyplývá z toho, že povinný jako pronajímatel těmto osobám pronajal byty ve svém vlastnictví nebo byty v domech ve svém vlastnictví. Nájemci tím plní jednu z povinností, které jim zákon jako nájemcům z nájemního poměru ukládá. Prostředky, které ke splnění svých povinností z nájemního poměru povinnému jako pronajímateli poskytli, se přijetím tohoto plnění staly vlastnictvím povinného. Okolnost, že povinný ta to plnění od nájemců bytů vybírá prostřednictvím České pošty, s. p., se kterou uzavřel „obstaravatelskou“ smlouvu, na tomto závěru nic nemění.

Finanční prostředky, které na účet povinného č. 3683046/5100, vedený u I. ve V., a. s., došly jako platby nájemného a jako úhrady za plnění poskytovaná s užíváním bytu nebo jako záloha na tyto úhrady, jsou nařízeným výkonem rozhodnutí přikázáním pohledávky z účtu postiženy, neboť občanský soudní řád, zvláštní zákon a ani jiný obecně závazný právní předpis nestanoví, že by povinný tyto své prostředky musel použít jen k určitému účelu (např. k hrazení provozu bytového hospodářství) nebo že by jinak nepodléhaly výkonu rozhodnutí.

Z uvedeného vyplývá, že usnesení odvolacího soudu není správné. Dovolací soud je proto zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení (§ 243b odst. 1, část věty za středníkem, § 243b odst. 2, věta první, o. s. ř.).

Právní názor vyslovený v tomto usnesení je závazný; v novém rozhodnutí o věci rozhodne soud též o náhradě nákladů řízení včetně nákladů dovolacího řízení (§ 243d odst. 1, věta druhá a třetí, o. s. ř.).

**) Viz jeho znění vyhlášené pod č. 62/1996 Sb. a dále ve znění zákonů č. 142/1996 Sb. a č. 202/1997 Sb.*